

پیش‌بم‌سوی خاموشی

۳۱ اردیبهشت ۱۴۰۰ از گروه اقتصاد و توسعه -

یک دهه است که دست اندرکاران انرژی تجدیدپذیر چنین وضعیتی را پیش‌بینی کرده و هشدار می‌دادند که تنها مقصد در جاده افزایش تقاضا و محدودیت تولید، خاموشی گسترده است و امروز به مقصد رسیده‌ایم...

دکتر هاشم اروعی - استاد دانشگاه صنعتی شریف

پادش بخیر قدیمها خرداد را با دلهره امتحان و آمدن توت به بازار می‌مشناختیم، به لطف کرونا و استفاده از فناوری در ابداع روش‌های نوین تغذیه، دیگر در خرداد دلهره‌ای برای امتحانات در کار نیست، اما چندسال است که گویی قطعی برق و آخرین ماه بهار به عقد دایم درآمده و خاموشی همراه با توت، نوید رسیدن خرداد را می‌دهد.

حال که یکبار دیگر پا به خردادماه نهاده‌ایم بد نیست نگاهی گذرا به وضعیت برق کشور بیاندازیم؛ سال گذشته تقاضای برق به ۶۳ هزار مگاوات رسید ولی توان تحویلی از ۵۸ هزار مگاوات فراتر نرفت و در تابستان شاهد محدودیت تامین برق به‌ویژه در بخش صنعت بودیم، به‌طور معمول تقاضای برق سالیانه حدود ۵۰ درصد افزایش می‌یابد، لیکن در دو ماه اول سال جاری شاهد افزایش ۲۳ درصدی مصرف بوده‌ایم، کارشناسان این افزایش شدید مصرف را به گرم شدن هوا، رونق گرفتن تولید رمز ارز و آغاز به‌کار زودهنگام بمپ‌های کشاورزی به دلیل کاهش باران بهاری نسبت می‌دهند، تقاضای برق در تابستان جاری با ۲/۵ درصد افزایش نسبت به سال قبل ۶۵ هزار مگاوات برآورد می‌شود، درحالی که حداکثر تولید در سال ۹۹ به بیش از ۵۸ هزار مگاوات رسید، پیش‌بینی می‌شود در سال جاری این رقم به ۵۶ هزار مگاوات محدود شود، بدین ترتیب شرایط به‌گونه‌ای رقم خورده که تقاضا در حال افزایش و عرضه رو به کاهش بوده و ملت باید خود را برای ۹۰۰۰ مگاوات کسری برق آماده کند.

اما چرا علی‌رغم ۸۵ هزار مگاوات ظرفیت منصوبه نیروگاهی شاهد کاهش تولیدیم؟ جواب این سوال در میزان آب پشت سد‌ها نهفته است، بخشی از برق کشور توسط نیروگاه‌های برق‌آبی تامین می‌شود و میزان برق تولیدی آنها متناسب با حجم آب پشت سد‌هاست، با توجه به کاهش ۵۳ درصدی حجم آب پشت سد نیروگاه‌های برق‌آبی نسبت به سال گذشته، تولید این نیروگاه‌ها در تابستان سال جاری از ۹۷۰۰ به کمتر از ۵۰۰۰ مگاوات کاهش خواهد یافت، خلاصه اینکه تقاضا در حال افزایش و عرضه در حال کاهش است و بدین ترتیب خاموشی گسترده در راه است.

اما چه باید کرد؟ تنها راه‌حل در کوتاه‌مدت این است که زیر نور ماه توت بخوریم! صنعت برق از صنایع مادر و زیربنایی بوده و از گام‌های اولیه برای فراهم آوردن شرایط لازم در توسعه اقتصادی کشور به‌شمار می‌رود، در صورت عدم تامین انرژی الکتریکی به بخش صنعت صحبت از برش و جهش تولید، خیالی باطل پیش نیست، از طرفی افزایش تولید برق نیازمند برنامه‌ریزی، سرمایه‌گذاری و البته مدیریت بوده و در صورت فراهم بودن همه اینها ذاتاً زمان‌بر است، راه‌حل متداول در کشور ما این است که به فکر احداث نیروگاه‌های جدید یا سوخت فسیلی به‌ویژه گاز بیافتیم، اما این روزها مساله کمی پیچیده‌تر شده و متوجه شده‌ایم که امکان تامین گاز مورد نیاز را نداریم، در زمستان سال گذشته با توجه به افزایش مصرف گاز در بخش خانگی، گاز مورد نیاز نیروگاه‌ها تامین نشده و برای اولین بار در زمستان هم شاهد قطعی برق بودیم، لذا با توجه به عدم امکان تامین گاز، باید این واقعیت را قبول کرد که دوران نیروگاه‌های فسیلی به‌سر آمده و باید طرحی نو در انداخت، واقعیتی که جهان دریافته و ما خود را به خواب زده‌ایم.

یک دهه است که دست اندرکاران انرژی تجدیدپذیر چنین وضعیتی را پیش‌بینی کرده و هشدار می‌دادند که تنها مقصد در جاده افزایش تقاضا و محدودیت تولید، خاموشی گسترده است و امروز به مقصد رسیده‌ایم، در دهه اخیر جهان نه به دلیل محدودیت در تامین سوخت فسیلی بلکه با هدف کاهش آلاینده‌ی و جلوگیری از بالا رفتن دمای کره زمین، به انرژی‌های تجدیدپذیر روی آورده و استفاده از باد و خورشید در تامین برق به سرعت در حال افزایش است، لیکن برنامه‌ریزان صنعت برق کشور در کمال ناخردی و از سر بی‌اطلاعی تحولات شگرف در صحنه انرژی جهان را نادیده گرفته و درحال حاضر تنها ۲۵/۰ درصد از برق مصرفی کشور از منابع تجدیدپذیر تامین می‌شود.

رویکرد دیگر جهان در تامین برق مورد نیاز بدون ایجاد آلاینده‌ی زیست‌محیطی، استفاده از فناوری در بالا بردن بازدهی مصرف انرژی یعنی کاهش شدت مصرف انرژی است، مساله آنکه در کشور ما به فراموشی سپرده شده و وزارت نیرو تنها به دنبال افزایش تولید برق و نظاره‌گر هدر رفتن آن است.

تکه دیگر قابل‌تأمل این است که علی‌رغم شعار هرسال مبنی بر حمایت از تولید، با آغاز فصل گرما و کمبود برق، اولین اقدام از سوی مسئولین قطع برق کارخانجات است، دقیقاً همان اقدامی که عزیزانمان در مواجهه با کمبود گاز در زمستان کرده و در گام اول گاز مراکز صنعتی را قطع می‌کنند، سوال اینجاست که بدون برق در تابستان و گاز در زمستان، چگونه می‌توان تولید را افزایش داد و به رشد اقتصادی دست یافت؟

مخلص کلام اینکه چندسال است جهان به دنبال توسعه انرژی تجدیدپذیر رفته و گام‌های موثری در کاهش شدت مصرف انرژی برداشته و در این مسیر ادامه می‌دهد، اما وزارت نیروی ما به خواب خرگوشی فرو رفته و در بخش توسعه انرژی تجدیدپذیر به شعار و نمایش بسنده کرده است، در بالا بردن بازدهی مصرف برق هم که بران نام مدیریت مصرف نهاده، تنها به مدیریت خاموشی پرداخته و در آن هم سیاست‌بازی را مقدم بر منافع ملی قرار داده و تولید و اقتصاد کشور را به مخاطره انداخته است، مدیریت مصرفی که مسئولین مربوطه به آن افتخار می‌کنند مشابه آن است که جمعی را برای خوردن شلاق به صف کنیم و برخورد بی‌ایم که صف را مرتب حفظ کرده‌ایم.

به دوستان، واقعیت این است که در شرایط فعلی کشور امکان تامین آب و گاز برای تولید برق به میزان مصرف نداشته و سوءمدیریت کار را به جایی رسانده که ملت باید در خاموشی توت بخورد. اما چه جای تعجب که به قول خاقانی:

آری! چه عجب داری؟ کاندز چمن گیتی

حقد است بی بلبل؛ نوحه‌ست بی الحان

(Visited 1 times, 1 visits today)

لینک کوتاه مطلب : <https://jahaneghtesad.com/?p=142180>

گروه اقتصاد و توسعه